עין משפט נר מצוה

[וע"ע תוס' מנחות עג. ד"ה הכל וכו' האריכו טפי]

נט א מיי' פכ"ב מהל' אישות הל"ב ופי"א מהל' נדרים הל' כב סמג עשין מח ולאוין פא ורמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ח וטוש"ע אה"ע סי' נז:

ס ב מיי' פ"ז מהל' תרומות הל"ג ופ"ח הל' ז:

סא ג טוש"ע אה"ע שם בהג"ה:

סב ד ה מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל"ד סמג לאוין נו:

נושא (המשך) מאמתי נחשבת אשה ברשות בעלה

נושא/מבנה △ דעות על מה התוצאות של: "מסר האב לשלוחי הבעל"

נושא יישוב סתירה שמתעורר מדיוק לשון הברייתא בענין סתם כניסה לחצר

מבנה ⌂ ב' שאלות שנשאלות דקב מה שקתני בברייתא "תנא מסר האב..."

מסורת הש"ס

לעיל ב. לקמן מ. ע: [נדרים עג:]

[קדושין מו. כריתות יט:]

[תוספתא פ"ד]

לקמן נ: [קדושין י:]

[סנהדרין סו:]

[סנהדרין סו:]

תורה אור

פרט דברים כב כא

שם

לרשות הבעל לנשואין. מסר האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל. הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל הרי היא ברשות האב. מסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל: **גמ'** מאי לעולם? לאפוקי ממשנה ראשונה דתנן הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה קמ"ל לעולם: מסר האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל וכו': אמר רב מסירתה לכל חוץ מתרומה ורב אסי אמר אף לתרומה איתיביה רב הונא לרב אסי ואמרי לה חייא בר רב לרב אסי לעולם היא ברשות האב עד שתכנס לחופה אמר להו רב לאו אמינא לכו לא תיזלו בתר איפכא יכול לשנויי לכו מסירתה זו היא כניסתה לחופה שמואל אמר לירושתה ר"ל אמר לכתובתה כתובתה מאי היא דאי מתה ירית לה היינו דשמואל? אמר רבינא לומר כתובתה מאחר מנה רבי יוחנן ורבי חנינא דאמרי תרוייהו מסירתה לכל אף לתרומה מיתיבי הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל או שהיתה לו חצר בדרך ונכנסה עמו ללין אע"פ שכתובתה בבית בעלה מתה אביה יורשה. מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל או שהיתה לו חצר בדרך ונכנסה עמו לשום נישואין אע"פ שכתובתה בבית אביה מתה בעלה יורשה, בד"א לירושתה אבל לתרומה אין אשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה תיובתא דכולהו תיובתא. הא גופא קשיא אמרת נכנסה עמו ללין טעמא דללין הא סתמא לשם נישואין אימא סיפא נכנסה עמו לשם נישואין הא סתמא ללין? אמר רב אשי סתמי סתמי קתני סתם חצר דידה ללין סתם חצר דידיה לנשואין. תנא מסר האב לשלוחי הבעל וזינתה הרי זו בחנק מנה"מ? א"ר אמי בר חמא אמר קרא לזנות בית אביה פרט לשמסר האב לשלוחי הבעל. ואימא פרט שנכנסה לחופה ולא נבעלה? אמר רבא אמר לי אמי חופה בהדיא כתיבא כי יהיה נערה בתולה מאורשה לאיש נערה ולא בוגרת, בתולה ולא בעולה, מאורשה ולא נשואה, מאי נשואה אילימא נשואה ממש היינו בתולה ולא בעולה אלא לאו שנכנסה לחופה ולא נבעלה;

ואימא

לרשות הבעל לנשואין. כלומר שתכנס לחופה לשם נשואין שתהא מסורה לרשות הבעל: **מסרו שלוחי האב**. שהיה האב משלחה לו ע"י שלוחיו ופגעו בשלוחי הבעל ומסרוה להם: **גמ' ממשנה ראשונה**. בפרק אע"פ: **הגיע זמן**. שנים עשר חדש לבתולה משתבעה הבעל להכין עצמה לנשואין ולאלמנה שלשים יום: **ולא נישאו**. כגון שעכב החתן או אונס שלו: **ואוכלות בתרומה**. אם בת ישראל מאורסת לכהן היא: **מסירתה לכל**. ליורשה וליטמא לה ולמעשה ידיה ולכל דבר איש באשה קיימא מסירת שלוחים במקום חופה: **חוץ מאכילת תרומה**. דטעמא דידה משום סימפון כדלקמן בפרק אע"פ (דף נז:) ולאכתי איכא למיחש להכי שמא ימצאו בה מומין ויהיו קידושיה ונישואיה טעות: **ורב אסי אמר אף לתרומה**. קסבר הא דאמור רבנן ארוסה לא תאכל בתרומה משום שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחיותיה והשתא דאין אחיה ואחיותיה אצלה שרי: **לעולם היא ברשות האב**. ואוקימנא דהאי לעולם משום אכילת תרומה נקט לה וקתני עד שתכנס לחופה: **אמר להו רב**. לתלמידו ובנו: **לא תיזלו בתר איפכא**. לא תשיבו בבית המדרש ממשנה הנהפכת לשני צדדים שיוכל המתרץ לתרץ משמעה אחר דבריו: **שמואל אמר לירושתה**. הוא דמהניא מסירה שאם מתה בדרך בעל יורש נדונייתה דאע"ג דאמר מר (לקמן דף נג.) האשה ארוסה מתה אינו יורשה הכא כיון דמסרה אחולי אחיל אב מהשתא מחמת קירוב נישואין אבל לתרומה ולהפרת נדריה שלא בשותפות ולמלאכתה דאינה אלא משום איבה ולאכתי ליכא למיחש להכי לא מהניא מסירה כי חופה: **לכתובתה**. הוא דמהניא מסירה והשתא קא בעי הש"ס למילתיה: **מאי היא דאם מתה ירית**. בעל את הנדוניא שפסק לה האב: **לומר כתובתה מאחר מנה**. לשויה אלמנה מן הנשואין שלא תיקנו לה חכמים אלא מנה מן הכונס אחרי כן: **הלך האב כו'**. אין מסירתו מסירה: **ונכנסה עמו**. עם בעלה ללון כשאר לינה בדרך בעלמא ולא לשם נשואין: **שכתובתה**. מטלטלין שייחד אביה לנדונייתה: **במה דברים אמורים**. שמסירתה לשלוחים הוו נשואין: **ליורשה**. להא מילתא לחודא הוא דהויא נשואין: **תיובתא דכולהו**. הנך דפליגי אדשמואל: **הא סתמא**. אם נכנסה ושהתה עמו סתם אמרינן נשואין נינהו וזו היא כניסת חופתה ואע"פ שלא נבעלה הוי נשואין: **סתמי סתמי קתני**. הא דקתני נכנסה עמו ללון לא שפירשה ללון אני נכנסת ולא לשם נשואין והא דקתני נכנסה עמו לנשואין לא שפירשה לנשואין אני נכנסת אלא זו וזו שנכנסה סתם ותנא הוא דקאמר דהיכא דחצר שלה סתם כניסתה לא לנשואין הן אלא ללון והיכא דחצר שלו סתם כניסתה לשם נשואין: **הרי זו בחנק**. כנשואה ולא בסקילה כארוסה: **ואימא פרט לשנכנסה לחופה ולא נבעלה**. דייק אם מיעטת כגון זו דלא תימא נערה בתולה כתיב גבי סקילה והא אכתי בתולה הואי אבל זו שאף לחופה לא נכנסה לא מיעטה הכתוב ואכתי בית אביה קרינא ביה: **חופה**. בלא בעילה בהדיא כתיבא דלאו בסקילה היא וכי איצטריך האי למסירה: **אילימא נשואה ממש**. שנכנסה לחופה ונבעלה:

הכי

לאפוקי ממשנה ראשונה. אע"ג דתנן בהדיא בפ' אע"פ (לקמן דף נז.) זו משנה ראשונה ב"ד של אחריהם אמרו כו' כן דרך התנאים להשמיעו בקולר אע"ג דכבר השמיעו במקום אחר וכה"ג איכא בריש ברכות (דף ב.): **רב** אסי אמר אף לתרומה. פי' בקונטרס דקסבר רב אסי דטעמא דאין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה כדעולא שמא ימזגו לה כוס וכיון שמסרה תו ליכא למיחש וקשה לר"י דלפי' עולא דמפרש טעמא דמשנה ראשונה שמא ימזגו לה כוס למשנה אחרונה מודה דטעמא משום סימפון וע"כ רב אסי איירי לפי משנה אחרונה דאמתני' קאי ומפקה מתני' ממשנה ראשונה מדקתני לעולם ועוד דאיתותב מברייתא דלקמן ולא משני ההיא כמשנה אחרונה ונראה לר"י דטעמא דרב אסי משום סימפון ומשמסרה תו ליכא למיחש דמסתמא בדקי לה וקשה דרב אסי חייש לסימפון בהגעת זמן טפי מבמסר האב לשלוחי הבעל ובפ' אע"פ (לקמן דף נח.) אמרי' איפכא דקאמר מאי בינייהו בין למאן דאמר משום סימפון בין למ"ד משום שמא תשקה איכא בינייהו קיבל מסר והלך פירוש מסר האב לשלוחי הבעל דלמאן דאמר משום סימפון איכא אע"ג דבהגיע זמן לא חיישינן לסימפון למשנה ראשונה ואור"י דודאי סברא הוא דבמשנה אחרונה דחיישינן לסימפון בהגעת זמן כל שכן במסר כדאמרינן התם אבל הכא רב אסי מתניתין דחקתיה דקתני הרי היא ברשות הבעל דמשמע לגמרי אפילו לתרומה ועוד אור"י דמלינו לפרש דאיכא בינייהו למאן דאמר סימפון ליכא דבמסר לא חיישינן לסימפון ולמאן דאמר שמא ימזגו איכא דחיישינן שמא תשקה לשלוחי הבעל ובקונטרס לא פירש התם כן *): **ושמואל** אמר לירושתה. לא אתא לאפוקי הפרת נדרים דהא תנא דבי רבי ישמעאל בסמוך דהויא ברשות הבעל להפרת נדריה ויצתה מרשות האב ונראה דהוא הדין ניטמא לה כיון דאפקה רחמנא מסקילה לחנק דמהתם יליף לכל מילי אלא למעוטי תרומה אתי וירושתה נקט לרבותא דלא מיבעיא ליטמא לה ולהפרת נדריה דהויא מסירה כחופה אלא אפילו ליורשה דהוה ס"ד כיון דירושת הבעל תקנתא דרבנן היא הכא במסר לא תקון אי נמי ס"ד דאין האב מזכה לבתו עד שתכנס לחופה אפ"ה יורשה אי נמי אף כתובה דריש לקיש אתא למעוטי וריש לקיש נמי לא מיבעיא קאמר ולא אתא למעוטי אלא תרומה אי נמי ממעט נמי ירושתה מטעמא דפריך: **תיובתא** דכולהו. לאו דווקא דכולהו אלא להנהו דאמרי אף לתרומה וכענין זה מלינו ביש נוחלין (ב"ב דף קכט:) גבי מחלק נכסיו על פיו תיובתא דכולהו אע"ג דלא הוי תיובתא אלא לחד: **היינו** בתולה ולא בעולה. וא"ת אימא ולא נשואה שנכנסה לחופה ונבעלה שלא כדרכה דאכתי בתולה היא כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף ט:) באו עליה עשרה ועדיין היא בתולה כולן בסקילה ויש לומר דהא אמר התם דבעל עושה אותה בעולה שלא כדרכה:

ואימא

*) [וע' תוס' קדושין יח. ד"ה קנו]

תוספות רי"ד

לכהן אינה אוכלת בתרומה דקנין כספו גמור בעינן מסר האב לרשות הבעל ה"ה ברשות הבעל הלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל ה"ה ברשות האב. מסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל ה"ה ברשות הבעל: מאי לעולם לאפוקי ממשנה ראשונה. דקתני בפ' אע"פ נותנים לבתולה י"ב חודש ולאלמנה ל' יום משתבעה הבעל להנשא לפרנס א"ע. הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה פי' וקתני התם זו משנה ראשונה. אבל ב"ד שלאחריהם אמרו וכו' קמ"ל לעולם. פי' אע"פ דאמר ר' לאפוקי ממשנה ראשונה לא נתבטלה לענין מזונות שאם מעכב הבעל מלכנוס חייב במזונותיה והכי אזלא סוגיא דשמעתא קמייתא דמכילתין והכי תנן נמי בנדרים בפ' נערה המאורסה בוגרת. פי' בוגרת שיצאת כבר מרשות אביה אע"פ שלא נשאת הואיל ויצאת מרשות האב הבעל מפר נדריה ושהתה י"ב חודש ר"א אומר הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר וחכ"א אין הבעל מיפר עד שתכנס לרשותו אלמא קים לן דחייב במזונותיה ואפילו רבנן לא פליגי אלא בנדרים דאע"ג דחייב במזונותיה א"י להפר עד שתכנס לרשותו דומיא דתרומה דלא אכלה עד שתכנס לחופה והאי דקאמר הכא לאפוקי הכי פירושו איצטריך לעולם היא ברשות אב לאפוקי ממשנה ראשונה דעביד לה כאשתו לכל דבר אפילו לתרומה וכ"ש למציאתה ולמעשה ידיה ולירושתה להכי תנן לעולם לומר לך שאינו זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ואינו יורשה אע"פ שחייב במזונותיה: מסר האב וכו' א"ר מסירתה לכל חוץ לתרומה פי' לכל דבר ליורשה ולטמא לה ולזכות במציאתה ובמעשה ידיה דמסירה לשלוחים במקום חופה קיימא חוץ מאכילת תרומה דטעמיה דידיה משום סמפון כדלקמן ואיכא למיחש שמא ימצאו בה מומין ונמצא נשואיה וקידושיה טעות ורב אסי [אמר] אפילו לתרומה קסבר הא דאמרי רבנן ארוסה בת ישראל לא תאכל בתרומה שמא ימזגו לה כוס בבית (חמיה) [אביה] ותשקה לאחיה ולאחיותיה כיון שמסר תו ליכא למיחש למזיגת כוס. ושמואל אמר לירושתה פי' שאם מתה בדרך הוא יורשה מעכשיו ואע"ג דאמר מר אשתו ארוסה מתה אינה יורשה והכא כיון דמסרה אחוליה אחלי גביה מחמת קירוב נשואין, אבל לתרומה ולהפר נדריה לא מהני מסירה בלא חופה כחופה. ר"י ור"ח דאמרי תרווייהו מסירתה לכל אף לתרומה: מיתיבי הלך (הבעל) [האב] עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל או שהיה לה חצר בדרך ונכנסה עמו סתמא ללין (הוי) אע"פ שכתובתה בבית בעלה מתה אביה יורשה מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל או שהיה לו חצר בדרך ונכנסה עמו סתמא לשום נשואין אע"פ שכתובתה בבית אביה מתה בעלה יורשה בד"א לירושתה אבל לתרומה אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנוס לחופה תיובתא דכלהו דאמרי אף לתרומה תיובתא פי' שאין אשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה: